

Jordvernstrategi Meløy kommune

RAUS OG
KRAFTFULLE

Innhold

1.0	Jordvernstrategi.....	3
1.1	Bakgrunn for strategien.....	3
1.2	Føringer.....	3
1.3	Utarbeidelse av jordvernstrategi lokalt.....	4
2.0	Oversikt jordbruksområder	4
3.0	Mål for jordvern.....	6
3.1	Hovedmål.....	6
3.2	Landbruk i hele kommunen	6
3.3	Driveplikt.....	8
3.4	Nydyrking.....	8
3.5	Drenering	9
4.0	Arealregnskap.....	9

1.0 Jordvernstrategi

1.1 Bakgrunn for strategien

Jordvernet har de senere år fått større fokus. Den enkle årsaken er at vi blir flere mennesker på kloden og at jordarealer blir brukt til andre formål en matproduksjon. Ukraina har 70% av sitt landareal som jordbruksland, Danmark har 66% av sitt landareal som jordbruksland, Norge har 3% jordbruksland.

Jordvernet må sees på i vid forstand fordi det berører mer en det å ha arealer til å produsere mat på. Verdien av jordsmonnet må vurderes ut fra en helhetsforståelse av at det har betydning for; natur og samfunn, dyrking av mat, opprettholdelse av naturmangfold, regulere vannets kretsløp, binde karbon, gi verdiskapning og arbeidsplasser. Jordsmonnet skal gi bærekraft inn i fremtiden for å skape god lokalsamfunn.

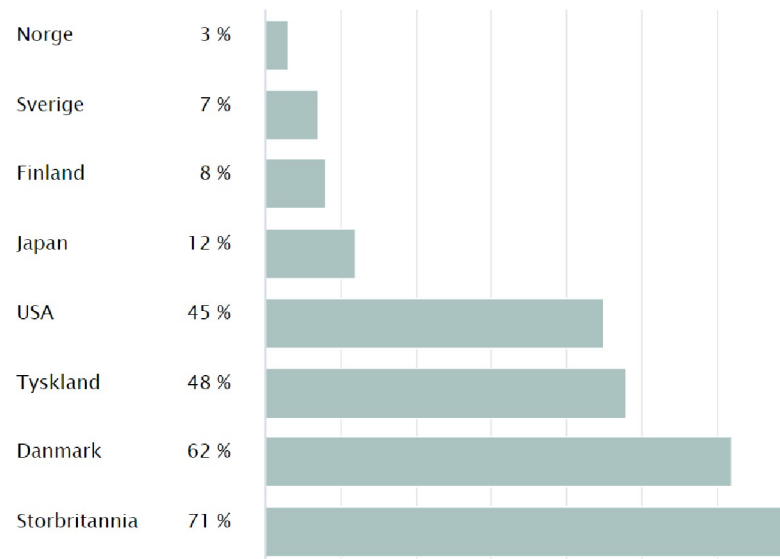
Norge har begrensede jordressurser som gjør det ekstra viktig å forvalte dem rett. På grunn av klimatiske forhold kan vi ikke dyrke alt vi trenger selv, og det betyr at vi har behov for import, det igjen betyr at vi opptar arealer i andre land for å ivareta egen matvaresikkerhet. Globalt sett går det vekk mer jordarealer enn det skapes nye.

Meløy er en mellomstor landsbrukskommune i Nordland der omlag 2 % av arealet er dyrket mark som brukes til grovforproduksjon.

1.2 Føringer

Nasjonalt er det utarbeidet en ny strategi som ser helhetlig på jordvern. Den siste tid hendelser med krig og konflikt viser hvor sårbar vi er når handelsruter og det internasjonale matsystemet svekkes. Klimaendringer med tørke i Europa og flom andre steder i verden er også med på å forsterke viktigheten av å ha et eget bærekraftig landbruk som produserer mat. Innen 2030 er det mål om at matproduksjon i Norge skal opp med 20 prosent med bakgrunn i befolkningsveksten. Frem til 2050 er det anslagsvis behov for å nydyrke omlag 1 million dekar i Norge.

Jordbruksareal i prosent av landareal

Kilde: Verdensbanken

Det er derfor satt et betydelig større fokus på jordvern og det forventes at kommunene følger opp gjennom godt planarbeid som er viktig del for å oppnå bærekraftige samfunn.

Regionalt er det utarbeidet en strategi for Nordland hos statsforvalteren. Strategien tar høyde for at det ikke skal omdisponeres mer en 150 dekar dyrkbar jord i snitt for Nordland fra 2022 til 2025. Strategien skal resultere i god lokal forvaltning av dyrket og dyrkbar jord.

1.3 Utarbeidelse av jordvernstrategi lokalt

Jordvern skal gjennom kommunes sitt planverk innarbeides i arealplan for Meløy. Det skal gis kunnskap og skapes forståelse for viktigheten av en god jordvernstrategi. Landbruksplan ble gjennomført med en bred medvirkning fra berørte parter og instanser og jordvernet er en viktig del av plan. Jordvernstrategien her tar utgangspunkt i den og viderutvikles med konkretisering og mer spesifikke retningslinjer til forvaltningen av jordressursen.

2.0 Oversikt jordbruksområder

Landbruksarealene i Meløy ligger i hovedsak ved kystområdene og strandsonen. De er spredt utover hele kommunen, men det er enkelte områder med større tetthet og sammenhengende arealer en andre.

Hovedtyngden av oppdyrkingsarealene ligger gjerne tett opp til de eksisterende jordbruksarealene som er i drift. Dalsidene er ofte bratte og vanskelig å utnytte maskinelt, men de utgjør frodige beiter som kan produsere mat.

På neste side er det et kart som viser hvor hovedtyngden av jordbruksområdene er i kommunen. Områdene er avmerket med en blå ring og er ikke uttømmende.

3.0 Mål for jordvern

3.1 Hovedmål

Målet med jordvernstrategien er unngå nedbyggingen av matjord og dyrkbar jord til andre formål en det er som er utgangspunktet.

Strategien skal kunne brukes i arealplanlegging i kommunen, men også i den daglige forvaltningen som retningslinjer for behandling.

3.2 Landbruk i hele kommunen

Produksjonsarealene i Meløy utgjør i dag 2 % av totalarealet og andelen skal ikke ned. Landbruket er en arealkrevende næring der alt av landbruksarealer er viktig.

Jordvern skal være endel av arealplanlegging. Det er gjennom vedtak etter plan og bygningsloven og jordloven, at dyrka og dyrkbar mark blir omdisponert, godt jordvern handler om god arealplanlegging og innsikt.

Foto Åge Bergquist

Utbyggingsområder som ikke er realisert i eksisterende planverk må så langt som mulig gå tilbake som LNFR områder i ny plan, dette gjelder også LNFR med spredt bolig og fritidsbebyggelse. Enkelt områder har opplevd nedgang i bruken av jordbruksarealen på grunn av strukturelle endringer, arealene er fortsatt viktig i form av bereskap og reetablering, og bør gjennom arealplanarbeid fortsatt bestå som LNFR områder.

Uavhengig av befolkningstetthet i de forskjellige områdene i kommunen, kan det bli utfordringer i forhold til forskjellige samfunnsnyttige formål sett opp mot jordvernet. Eksempelvis jordvern på den ene siden og trygge veier eller boligutbygging er på andre siden. Ved vekting av de forskjellige formålene kan konklusjon være at jordvernet må vike. I slike tilfeller må det stilles krav om at jordressursen blir gjenbrukt eller reetablert i form av nydyrking.

Ved utarbeidelse av plan- og byggesaker som tillater formålsendring eller omdisponering av dyrket eller dyrkbar mark, skal det kreves en plan som sikrer nytt areal tilsvarende det tapte, eller gjenbruk av matjordressursen. Nytt areal kan være i form av nydyrking med gjenbruk av matjord eller matjord brukt som forbedring av annen matproduserende jord.

Forslag til matjordplan skal følge med som del av høringsgrunnlaget ved offentlig ettersyn av reguleringsplan. Det må utarbeides bestemmelser i reguleringsplanen som sikrer at matjorda ivaretas i henhold til matjordplanen. Det skal foreligge dokumentasjon på disponering av matjord før det kan gis brukstillatelse.

Plan for disponering av matjord skal inneholde følgende:

- Beskrivelse av matjorden i planområdet
- Mottaksarealer skal beskrives
- Faktisk bruk av jordressursen
- Hvordan jordflyttingen skal foregå
- Avklarte avtaler om gjenbruk/nydyrking

Foto Åge Berguist

Landbrukets egen nedbygging.

Det er ingen søknadsplikt etter jordloven i forhold til å føre opp driftsbygninger i landbruket, eller veier som er nødvendig for driften. Landbrukets egen nedbygging av dyrket eller dyrkbar jord må tas på alvor, og det skal vurderes plassering av nye bygg og veier slik at nedbygging av dyrket og dyrkbar jord minimeres.

3.3 Driveplikt

Jordloven

Jordloven har som formål å sikre jordressursen i landet. Paragraf 8 slår fast at jordbruksareal skal drives, og at eier har en plikt til å gjøre det.

Et godt jordvern fordrer å ha oversikt over hvordan ressursen blir brukt. Eiere av landbrukseiendommer skal tilskrives for å avklare hvordan driveplikten blir holdt i hevd i henhold til jordloven.

Leiejord i landbruket kan være utfordrende å følge opp, og manglende kontrakter kan ha konsekvenser for driften til de aktive brukerne i landbruket. De eiendommer hvor det er aktiv landbruksdrift og det søkes produksjonstilskudd er det lett å følge opp driveplikten. Der dyrket jord leies ut skal leiejordskontrakter sendes inn til kommunen.

Landbrukseiendom i dødsbo

Ny arvelov trådte i kraft den 1. januar 2022. Lovendringen slår fast at landbrukseiendommer som er i dødsbo skal ha ny eier innen tre år. Arvingene i boet har driveplikt på jordbruksareal også mens eiendommen er i dødsbo.

Kommunen skal tilskrive boet og varsle om plikten inne et år etter at vi mottok beskjed fra tingretten om dødsfallet. Kommunen skal følge opp 3 års fristen på å få ny eier/eiere. Selv om kommunen ikke varsler dødsboet om fristen innen ett år løper likevel treårsfristen.

Foto Åge Bergquist

3.4 Nydyrking

Vi vil ha behov for mer areal til matproduksjon. Dyrkbar jord er en viktig ressurs som over år vil bidra til å gi en økende befolkning matsikkerhet. Den beste jorden er allerede tatt i bruk til produksjon og nydyrking vil nødvendigvis foregå på skinnere jord og vil gi mindre avkasting sett i forhold til godt etablert matjord.

Det er viktig å sikre, samt å ta i bruk, dyrkingsreserven for å imøtekomme fremtidens behov for produksjonsarealer. Nydyrking kan ikke brukes som et enkelt verktøy for å bygge ned jordbruksareal, samlet sett vil vi tape på det. Nydyrking kan være en mulighet i forhold til de ganger jordvernet må vike for andre samfunnsmessige fordeler.

Det skal være en høy terskel for å ta i bruk nydyrking som kompensasjon ved omdisponering av dyrket og dyrkbar jord. Andre alternativer og plasseringer skal vurderes før det treffes vedtak. Nydyrking må også vurderes opp mot skogbonitet, naturmangfold, ulike miljøkonsekvenser og reindrift.

3.5 Drenering

God drenering bidrar til å minske flomskader og av tap av matjord/næringsstoffer gjennom erosjon. Det bidrar til bedre vannkvalitet og miljøet for artene i vannet.

Godt drenert jord binder mer karbon en vassjuk jord ved at du får et dypere rotsystem, samtidig binder det jordsmonnet bedre sammen i overflaten og gjør det mindre utsatt for erosjon.

4.0 Arealregnskap

God arealplanlegging er et godt utgangspunkt for å ivareta jordvernet. Oversikt over arealbruken gjennom et arealregnskap er et viktig verktøy for god styring av arealbruken og det skal føres et regnskap over arealene og disponeringene.

Meløy kommune har et arealregnskap som oppdateres i forbindelse med arealplanrevisjon, det er vedlagt plan og skal oppdateres jevnlig.

GLOMFJORD NEVERDAL ENGAVÅGEN REIPÅ STØTT
MELØYA BOLGA ÅGSKARDET HALSA ØRNES

RAUS OG KRAFTFULL

meloy.kommune.no